

K "REHABILITACI" DR BOHUMÍRA ŠMERALA

Ferdinand Peroutka

Roku 1921 vznikla československá komunistická strana. Na ustavujícím sjezdu Bohumír Šmeral, tehdejší a v určitém smyslu poslední vůdce strany, zakončil svou řeč slovy: "Také v této ulici bude svátek." Když svátek přišel, nebyl svátkem pro Bohumíra Šmerala. Po tři desetiletí bylo v komunistických kruzích pokládáno za nevhodné a riskantní vyslovit jeho jméno. Nyní jeden nebo dva čeští komunističtí historikové se odváží, nebo jim bylo řečeno, aby se odvážili, vyhrabat památku na něj z ruin starých novin a protokolů. Někteří to pokládají za rehabilitaci Bohumíra Šmerala. Je-li tomu tak, je to malá rehabilitace, kde by mohla být velká. A otázka se vynořuje: kdo rehabilituje ty, kdož rehabilitují?

Ze všech problémů, s nimiž Šmeralovo jméno je spojeno, český komunistický historik si vybral jediný: otázku revoluční taktiky. Byl tehdy spor mezi dvěma křídly ve vznikající československé straně, jak uchvátit moc, zda širokým masovým hnutím nebo akcí odhodlané, ale málo početné revoluční elity, která, nestaraje se o smýšlení většiny, je schopná obsadit hlavní úřady a strategicky rozhodující místa v městech. Tento druhý způsob italský fašista Malaparte nazval "technickou revolucí". V předlohou sloupcích český komunistický historik cituje, co před 40 lety v této kontroverzi řekl ten a onen. Velmi mírným způsobem k tomu přidává své mínění, že Šmeral neměl tak zcela nepravdu, když usiloval, aby československá komunistická strana byla širokým masovým hnutím, pokud možno hnutím většiny lidu a národa, a že to mohla také být docela dobrá cesta k dobytí moci.

Historik vybral k své mírné rehabilitaci Šmerala spor, který nakonec neměl praktického významu. Kdekoli po druhé světové válce komunisté uchvátili moc, nestalo se tak ani širokou ani úzkou cestou, ani taktikou, již navrhl Šmeral, ani radikálnější taktikou, již navrhovali jeho odpůrci. Kde byly nastoleny komunistické režimy, bylo to více dílem sovětské armády než čehokoli jiného. Někde Rudá armáda přímo svrhla domácí vládu a nastolila novou, rumunskému králi byla dána lhůta několika hodin, aby zmizel, jinde, v rozhodující chvíli Rudá armáda aspoň hrozila přes hranice. Její přítomnost se ukázala nejspolehlivější taktikou. Z nějakých důvodů historik se varoval dotknout se jiných temat, než byl spor o revoluční taktiku.

Řekli jsme, že Šmeral byl první a zároveň v určitém smyslu poslední vůdce československé komunistické strany. To není jen jeden z aforsmů.

Věci mají původ v minulosti. Podoba a chování československé strany byly rozhodnuty na dlouhou budoucnost na ustavujícím sjezdu. Tu byly bez výhrady přijaty podmínky Třetí internacionály, což znamenalo ruské podmínky. Když se tak stalo, československá strana potom po desetiletí byla, jaká být musila. Přijetím jedenadvaceti podmínek - bylo jich jedenadvacet - strana vzala na sebe závazek, že se nepovede sama a že nebude myslit samostatně. V podmínkách a v dodatečných instrukcích zdvořilost byla omezená na nejmenší míru. Kdo dnes čte tyto dokumenty, zarazí se nad tím, jak často tu bylo drsné opakování: "československá strana nesmí" a "československá strana musí". Když strana potom často jednala tak, že to vypadalo podivně a zřejmě bylo proti prospěchu vlastní země, vysvětlení vždy bylo možno nalézt v tom faktu, že strana při svém vzniku se zřekla samostatnosti a potom vždy buď "nesměla" nebo "musila". V takové straně vůdce nejsou vůdci v původním slova smyslu. Jsou zplnomocnění, a později, ve vlastním komunistickém státě jsou guvernéry. Lenin byl otázán, kdo by měl být prezidentem v evropských státech komunistických, kdyby vznikly. Odpověděl: Někdy dělník. Tehdy i později sovětské komunisty věnovaly mnohou péči i intriku tomu, aby jiné komunistické strany nebyly vedeny silnými, populárními domácími vůdci. Stejnou logikou, jako nacisté, sovětské komunisty usuzovali, že v jiných zemích má být nejdříve oslabena domácí inteligence a samostatné charakter. V instrukcích, které ihned po ustavujícím sjezdu byly poslány československé straně, stálo: "Nespolehliví vůdce budou odstraněni a nahrazeni prostými dělníky." Prosti dělníci budou voleni za poslance. Co bude dělat prostý dělník v parlamentě? Na to bylo v instrukcích pamatováno. Pro takového dělnického poslance řeč budiž napsána a jemu dodána. On ji přečte. Kdyby proti tomu se vyskytly námitky nebudiž jich dbáno, neboť, jak v instrukcích dále se pravilo, "komunističtí poslanci nejsou odpovědní masám voličů." Před volbami zajistě existovalo slovo "lid", a k lidu byly činěny četné apely. Po volbách slovo "lid" mizí, existují už jen slova "masy voličů". Komunistický poslanec v kterékoli zemi měl být odpověden ne těm, kdo ho zvolili, nýbrž jen moskevskému centru.

Na ustavujícím sjezdu byla velká chuť vyloučit ze vznikající strany ty dosavadní vůdce, kteří se zdráhali přijmout jedenadvacet podmínek bez výhrad. Proti vyloučení vystoupil Šmeral i když proto, že věděl, že jde také o něho, jednak proto, že si uvědomoval důsledky permanentní dekapitace. Nalezl silná slova a užil jich. Takové vyloučení, pravil, by bylo šlenstvím. Vedlo by ke "klesnutí úrovně vůdců žvlů" a na konec k obskurantismu. Obskurantismus znamená stav, kdy vládní nedostatek vědomostí. Poklesnutí vůdcovské úrovně se dostavilo, z nějakých důvodů větší poklesnutí v československé komunistické straně než v jiných, kde některé silné individuality přece se uhájily. Dr. Bohumír Šmeral byl poslední velká postava československého komunismu. Po něm pod neustávajícím sovětským tlakem přišla řada malých lidí na vůdcovská místa. A obskurantismus se dostavil, různé jeho formy a podoby, z nichž obyvatelstvo nejvíce trpělo obskurantismem ve vedení hospodářských podniků. Obskurantismus byl poněkud zastírán tím, že po celou dobu vycházely časopisy, v nichž byla pěstována komunistická teorie a velká slova byla stále přemilána. Ale theoretisovalo se, jako se pochoduje na cvičišti: byly přísné tresty pro toho, kdo ztratil krok. Theoretisovat znamenalo přesně a do nekonečna opakovat to, co bylo při té nebo oné příležitosti v Moskvě. Obskurantismus byl posílen, když Stalin, který věřil, že krvavé čistky zocelily sovětskou stranu.

Dokončení na straně 2.

CASTRO NÁSTROJEM KOMUNISMU

Z proslavu Miss Juanita Castro, který Miss Castro měla v únoru t.r. v Los Angeles World Affairs Council. Miss Castro je sestra Fidela Castro. Z Kuby přehla do Mexika na jaře r. 1964 a odtud přišla do Spojených států.

"Podle toho, co jsem měla možnost vypořizovat jsem přesvědčena, že máme co dělat s novým Hitlerem. Kdyby Fidel měl k dispozici zdroje, jaké měl k dispozici Hitler, byli bychom již dávno zapojeni v třetí světové válce. Fidelova nenávisť se nesoustřeďuje jen na Spojené státy, on nenávidí celý svět. Jemu je lhostejné, zda přivodí katastrofu národům této hemisféry; má jen jednu ambici: vládnout celému kontinentu.

Dlouho jsem nemohla pochopit, jak dalekosáhlý je cíl mého bratra. Až teprve, když jsem byla svědkem toho, jak některé jeho plány se staly skutečností, nejdříve proti bezbranné latinské Americe a pak proti samotným Spojeným státům, jsem si uvědomila, jaká tragédie postihla moji vlast a co očekává jiné mírumilovné a důvěřivé národy.

Tyto plány se dotýkají všech států, malých i velkých. Mezinárodní komunismus připravil smrtelnou past pro každou kategorii, pro každou národnost, pro každou mocnost.

Pamatuji se dobře na konver-

saci, kterou můj bratr měl s Blas Roca, jedním z vedoucích kubánských komunistů. Blas Roca mu řekl: Cokoliv tady v Kubě pod rouškou marxisticko-leninské revoluce podnikáte, budeme prostřednictvím naší organizace v latinské Americe prezentovat jako jediné sociální řešení pro tyto země. S pomocí Ruska a Rudé Číny se stanete kontinentálním hrdinou. Do Vašich rukou vložíme všechny naše prostředky. Nejdříve začneme s psychologickou propagandou. Pak bude následovat materiál, s kterým takové revoluce, které pomohou dostat osud celé latinské Ameriky do Vašich rukou." Nemohla jsem těmto slovům věřit, ale do datečně zjištěná fakta mě upevnila v přesvědčení, že to je jejich cíl.

Na Kubě jsou v záškodnické válce cvičeny tisíce mladých lidí ze všech zemí latinské Ameriky. Do svých zemí se vrací jako agenti sovětského imperialismu.

Mou snahou je upozornit všechny země na tomto kontinentě, malé i velké, že Fidel má prostředky k vyvolání té nejhorší katastrofy. Tomu se musí zabránit: musíme se odhodlat k strategickému zákroku dříve než bude mít možnost své plány uskutečnit. Musíme si uvědomit, že hnusavý nádor se musí vyříznout hned jak se najde - a ne až když se hnus rozšíří po celém organismu.

BÍLÁ KNIHA O VIETNAMU

Spojené státy nedávno vydaly bílou knihu Vietnamu, z níž je zřejmé, že jádrem komunistických jednotek, které útočí na Jižní Vietnam, jsou vojáci vycvičení v severním Vietnamu. Jsou vysláni do Jižního Vietnamu, ale spadají pod vrchní vojenské velitelství v Hanoji a pod severovietnamskou vojenskou disciplinu. V infiltračních jednotkách je stále víc mužů rozených v severním Vietnamu kteří jich nikdy neviděli.

Vojáky vysílá na jih sedmdesátá severovietnamská transportní jednotka. O dopravu zbraní a zásob na jih se stará zvláštní jednotka, zvaná námořní infiltrační skupina. Od roku 1959 téměř dvacet tisíc dostojníků, vojáků a techniků přešlo na rozkaz z Hanoje do Jižního Vietnamu.

Stručně - agrese. Přizivý pohyb, tichý, opatrný, ale agrese. Přesně zjištěná. A Jižnímu Vietnamu stejně jako Spojeným státům nejde o nic víc ani méně než tento pohyb zastavit. Na agresivní výpady, jaké komunistický Vietkang podniká proti jihu, aby mohla být odpověď plná válka. Nicméně Spojené státy a Jižní Vietnam sahají jen k nenutnějším opatřením, pokud je vůbec vyhlídka, že budou účinná jako zbraň proti infiltraci a agresí. V posledních dnech zejména americká průzkumná letadla zjišťovala na sever od jihovietnamské hranice vojenská střediska, které žijí infiltrací jihu. Vojenské tábory i vojenská skladiště zásob. Bílá kniha přesně vypočítává jaké zbraně a jakého druhu

a původu jdou ze severního Vietnamu na jih, a shrnuje fakta v několika větách.

Stále větší dodávky vojenských zásob jdou do Jižního Vietnamu. Hlavní zásobovací základnou je Severní Vietnam, a severní Vietnam je také vhodným překladistým materiálu z komunistické Číny a jiných komunistických států.

Nástrojem agrese jsou tak lidé i materiál. Bílá kniha přináší nesčetné doklady o pohybu zbraní a zásob i jména zemí, odkud přicházejí. Čína, Československo, Sovětský svaz a východní Německo. A v severním Vietnamu je také vojenské velitelství celé agrezivní kampaně. Bílé knize jsou opět fakta o taktice agresivní války. Bílá kniha ovšem říká ještě něco víc. Nebyla vydána jen jako stížnost adresovaná třeba světovému veřejnému mínění, jehož vliv na záškodnické války byl ostatně vždycky jen nepatrný. Byla předložena zejména severnímu Vietnamu, Pekingovi a Moskvě jako jakýsi akční program a současně jako varování: známe situaci, ověřili jsme si fakta, vyplývá z nich pro nás jediná politika: bránit se.

Spojeným státům nejde o nová území, o vojenské základny, ani o sféru vlivu. Ale poučít se o cílech agrese jinde v tomto poválečném světě a dovedly se proti agresii postavit. Jakmile bude možno obnovit v Jižním Vietnamu mír, vojenská účast Spojených států se okamžitě sníží. Ale Spojené státy neopustí přátele, jejichž svoboda je ohrožena.

ÚSTUPEK.

Z úředních vatikánských míst se hlásí, že papež Pavel VI. zamýšlí změnit neohobný církevní zákon týkající se sňatku mezi katolíky a nekatolíky. Stanovisko katolické církve v této záležitosti a její požadavek, že děti z takových manželství musí být vychovávány v katolickém duchu, byl jedním z hlavních bodů nedorozumění mezi Vatikánem a protestanty. Denní tisk přinesl zprávu, že změny budou vyhlášeny v

papežským dokumentu, který bude označen za "motu proprio" (z vlastní vůle). Papež nebude tedy čekat na úpravu kanonického zákona, který studuje sbor odborníků z pověření Ekumenického koncilu. Pozorovatelé se domnívají, že církev mění své stanovisko v otázce smíšených manželství také proto, že nařízení Vatikánu vedlo v mnohých případech k odpadu od církve.

VELIKONOČNÍ

Nový vzduch voní omládlým vzruchem znovuzrození, nový duch šumí miznatým ruchem v každém pupení.

Velikonoce:

Obloha plná vatných obláček prozlatovělých, země kypřivě světem oblázků dští zpupurnělých.

Velikonoce.

Ovečky pasou se v tmém údolí v zástupu svých hlav. Pasáči sedí v travě pospolu, luka spásá brav.

Velikonoce!

VÝROKY

President Franklin Delano Roosevelt: The mere conquest of our enemies is not enough. We must go on to do all in our power to conquer the doubt and the fears, the ignorance and the greed which made this horror possible.

BOL TO REPRESIVNY APARÁT

Nebola to stranická legitimácia, ktorá zabráňovala spisovateľom písať, bol represivný aparát, ktorý neúprosne likvidoval každého a často aj rodinných príslušníkov, čo by sa boli kriticky ozvali.

Evžen Loebl, "Kulturný život č.17

WALTER SUSSKIND SE LOUČÍ S TORONTEM

Walter Susskind, dirigent torontského symfonického orchestru odchází koncem tohoto měsíce jeho zásluhou o rozvoj hudby v Kanadě nepotřebují komentáře. Co však si zasluhuje zdůraznění, je jeho skvělá propagace naší hudby. Není asi náhodou, že poslední dva koncerty, které bude v Torontě dirigovat (Massey Hall úterý 20. dubna a středa 21. dubna) mají na pořadu jeho "Slovenské skeče" a Dvořákův čelový koncert. Doufáme, že naši krajané se obou těchto koncertů zúčastní.

OPERNÍ SEZONA V TORONTĚ

Na nedávné tiskové konferenci v O'Keefe Centre byl Herman Geiger-Torelem ohlášén program pro podzimní operní sezonu v Torontě. Na programu jsou tyto opery:

Pucciniho "Turandot", 17, 21, 27. září; 2, 6 a 9. října,

Rossiniho "Lazebník sevillský" 18, 22, 25. září; 1. a 4. října,

Verdiho "Rigoletto", 20. 24. 30. září a 2 a 8. října,

Pucciniho "La Bohema", 23 a 28. září a 2 8. října,

Stravinského "Mavra" a Stravinského "Salomé", 25 a 29. září a 5 7. října.

Mezi hostujícími umělci jsou Giuseppe Campora a Howell Glynn, v Turandotu, Margaret Tynes, Royce Reaves, v Salomé, Dorothy Coulter, v La Boheme a jini. Jan Rubes zpívá Don a Basilio v Lazebníku Sevillském a Sparafucila v Rigolettu.

Zájemcem je nabídnuto zvláštní předplatné od pondělka do čtvrtka, 3 opery od \$6.25-\$14.00, na pátek a sobotu, 4 opery od \$10.25 - \$22.00 a sobotní matiné, 3 opery od \$5.00 - \$11.50. Zájemci mohou požádat o formulář v O'Keefe Centre. Předplatitelé ušetří kolem 15 procent.

ZVLÁŠTNĚ VELIKONOČNĚ SLUŽBY BOŽIE

b u d u v slovenskom a českom jazyku v miestnosti (First United Pentecostal Church, 719 Greenwood Ave Toronto.

Povolávame všetkých Čechov a Slovákov, ako aj ostatných Slavianov, ktorí chcú byť prítomní na tejto službe božie, v nedeľu 18. apríla 1965 o 3.30 popoludní. O tom istom čase máme každú nedeľu služby božie, na ktoré je každý vítaný.

Milost Božia je zadarmo.

K "REHABILITACI" DR. BOHUMÍRA ŠMERALA

mu, přikázal takovou čítku také v Československu. Tehdy někteří komunisté byli popraveni, mnozí uvězněni a všichni zastrašeni. Intelektuální podstata strany byla znovu omezena.

Na ustavujícím sjezdu Šmeral byl pozorován, střezán, podezírán a ohrožován jako bacil samostatnosti. S hlediska Sovětů a s nimi spojené radikální levice pravděpodobně právem podezírán. Bojoval jakýsi zoufalý ústupový boj. Dnes je těžko říci, co vše bylo v jeho váhání. Bylo to váhání, ale byla v něm metoda a vůle, která si dala určitý cíl. Můžeme jen hádat, že jeho houževnatá oposice proti jedenadvaceti podmínkám se skládala z několika složek. Německý marxismus mu byl otcem i matkou. Pravděpodobně, ačkoli se varoval dát to najevo, mnohem divočejší ruský marxismus mu byl cizí, a váhal se mu podřítit úplně. Tehdy ruští komunisté zastávali radikální stanovisko, které v mnohém bylo blízko dnešnímu čínskému stanovisku. Avšak není třeba analyzovat jeho smysl, abychom věděli, co byl hlavní motiv Šmeralův. Ačkoli nepochybně mnohé tajil, netajil svou snahu postavit vznikající stranu v poměru k ruským komunistům na základnu: já pán, ty pán. Byl poražen, a obrátil se k následkům.

Komunistický historik udílí Šmeralovi skoupou rehabilitaci. Mohl by říci mnohem více. Mohl by říci: hle, zde byl muž, který viděl daleko do budoucnosti; v samých začátcích usiloval o to, čemu se dnes říká "vlastní cesta k socialismu" a co, po trpkých zkušenostech, nyní vítězí na všech stranách; cesta poslušnosti a napodobování byla vyzkoušena a zklamala; všichni nyní chtějí vlastní cestu k socialismu a buď ji dostávají nebo si ji berou; kdyby Šmeralovo stanovisko bylo bývalo zvítězilo, mnohého byli bychom ušetřili; oslavme tohoto muže za jeho prozíravost; zdá se, že jiní spíše potřebují rehabilitace než on. Ale z nějakých důvodů komunistický historik neříká pravdu v plném rozsahu. Jiní musí říci, co on na svých dlouhých sloupcích zamlčuje.

Když československá komunistická strana byla utvořena jako pouhý satelit, československý komunistický stát zcela přirozeně ihned se stal také satelitem. Následek byl napodobování ruského vzoru ve všech oborech. Byla nedávno vedena dlouhá debata, proč v Československu vznikl stalinismus, a všichni se tvářili, jakoby nevěděli proč. Proto vznikl, že mezi Československem a Ruskem byla hranice z pijavého papíru; proto vznikl, že před čtyřiceti lety, v první den své existence, československá komunistická strana se zřekla samostatného myšlení a jednání. Tak, jakmile vznikl v Rusku stalinismus, širokou branou, nenalézáje odporu, se vrhl také do Československa. Kdyby tato země měla svou vlastní cestu k socialismu, na níž ji chtěl zavést Šmeral, falešné procesy by tu nebyly pořádány, komunističtí vůdci by nebyli bývali popraveni, spravedlnost a literatura by nebyly tak zruinovány, občané nepochybně by nebyli tak dokonale zbaveni všech práv. Ruský hospodářský model by nebyl protismyslně napodobován, a země by bylo ušetřeno mnoho zbytečné hmotné tísně. Kvalitní československá práce by si byla zachovala významné postavení ve světě, jaké dříve vždy měla.

A, kdyby československá komunistická strana byla měla svou vlastní cestu k socialismu, nemusila by nyní lhát. Mnohokrát dokládala svůj nárok na vedoucí roli v národě tím tvrzením, že je smělá všech stran se vždy zastávala celistvosti státu. To je směšná nepravda. Zřeknuvši se samostatnosti strana přijala také negativní názor ruských komunistů na československý stát. Rusové řekli, že československý stát je imperialistický, a československá strana to opakovala. Rusové řekli, že meštiny mají právo na odtržení od státu, a strana to opakovala. Když Hitler už připravoval útok, komunistická strana k obecnému překvapení prohlásila, že Československo se "třeše lupičskou psychosou". Ne, Hitler se třásl lupičskou psychosou. PODIVNÉ, PONÍŽUJÍCÍ BYLY CESTY STRANY, KTERÁ SE ZŘEKLA SAMOSTATNOSTI.

DODAVATELÉ ZBRANÍ

Kdykoliv armáda Jižního Vietnamu vytlačí jednotky komunistického Vietkongu z jejich pozic, najde zbraně především čtyř různých zemí: Severního Vietnamu, komunistické Číny, Sovětského svazu a Československa.

Je to snad jediný zbytek jakéhosi soudružství, které v komunistickém světě zbývá. A i to je už pouze soudružství věcí; jen zbraně poslané z Hanoje, z Prahy, z Moskvy a z Pekingů tady stojí vedle sebe na téže straně fronty. Za nimi je nesoudržá, nesoudružská politika.

Toto je dnešní otázka: Kam různé zbraně v rukou Vietkongu strlí své ocelové náboje, a kam míří jejich politický náboj.

At jsou zbraně odkudkoliv, v rukou Vietkongu rozšiřují celý válečný konflikt. O jednom už dnes není pochyby, byla-li kdy vůbec pochybnost: že Spojené státy nehodlají opustit Jižní Vietnam v hodině nejtěžší krize. Že dnes neustoupí agresí v jedné džungli, jen aby ji zítra potkali v jiné. Vláda Jižního Vietnamu vydala prohlášení, že nehodlá s komunisty vyjednávat o neutralizaci Vietnamu. Americký zahraniční ministr Rusk se v téže době sešel ve Washingtonu s francouzským velvyslancem Alphandem a v hodinovém rozhovoru ho ujistil o jednom: že dokud bude pokračovat komunistická agrese, diplomatická jednání o vietnamské krizi nepřipadají v úvahu.

Zbraně dodávané do rukou Vietkongu tak mají zatím jeden účinek: že mohutní společné americké a jihovietnamské úsilí potlačit agresii ze severu. Podle tiskových zpráv další americké jednotky mohou být vyslány do Vietnamu. Peking před časem o-

známil, že záškodnická válka začne i v Thajsku, a kdyby se to stalo, řekl v pátek thajský premiér, jeho vláda by požádala o americkou pomoc; zbraně z Moskvy, Prahy a Pekingů by pak patrně šly i do této země a s tímž výsledkem jako ve Vietnamu: že konflikt by rostl.

Opověď na otázku o politickém náboji severovietnamských čínských, sovětských a československých zbraní v indochíně o-blasti je složitější.

Kam míří Hanoj? Jakkoliv to může znít absurdně, není vyloučeno, že Hočiminovi jde o větší míru nezávislosti na Číně. Hočimin by chtěl dostat Jižní Vietnam a jeho velkou zásobárnu rýže v deltě Mekongu, zvětšit tak své území a posílit svou pozici, aby mohl lépe odolávat čínskému tlaku. Mezi Vietnamci a Čínou bylo vždycky historické nepřátelství. A komunismus ještě nikdy a nikde nepřehlušil nacionalismus.

Jestli je toto aspoň část celé skutečnosti, čínské zbraně v rukou Vietkongu míří zcela jiným směrem: Číně jde o to získat jihovýchodní Asii pro sebe, pro svou mocenskou sféru, a získat ji násilím. Chce ukázat, že revoluční komunismus nejen může, ale musí postupovat násilím, aby se dostal kupředu, že Spojené státy jsou jen papírový tygr, že Moskva se dopustila omylu, když už vstoupila se svými zbraněmi na Kubu a opět je potom odvezla. Pro Peking je Vietnam nejen klíčem k dalším výbojům v Asii, ale současně k výbojům uvnitř celého komunistického hnutí a mezi afroasijskými radikály.

Sovětské zbraně vložené do rukou Vietkongu stěží sledují

VINNÍ JSOU TURISTÉ!

Pražské noviny se rozepsaly o nebezpečném šíření pohlavních chorob mezi mládeží. Tak například počet nových případů kapavky roste každým rokem o 20-25 procent. Podle věkových hranic roku 1962 bylo dokonce 58 procent. Pražský tisk sledává za jednu z hlavních příčin promiskuitu mládeže.

Podle Kulturní tvorby tato promiskuita pramení z porušené životní rovnováhy, která se vyvíjí vlivem dlouhé studené války, v níž žijeme od konce horké války. Jako další důvod udává stoupající turistický ruch. Zřejmě turisté jsou nebezpeční tvůrci, s nimiž styk je krajně nebezpečný. Buď vás nakazí kapitalistickou ideologií anebo pohlavní nemocí.

ÚSPĚCH LOTYŠCE

O lotyšském národu se dnes říká, že třetina žije na Sibiři, třetina v Kanadě a ve Švédsku a poslední třetina na území bývalého samostatného Lotyšska. Stejně tak jsou po světě rozprášení příslušníci téměř každé lotyšské rodiny. Něco podobného platí o Estonciích a o Litevciích.

Příslušníci všech tří baltických národů si v Kanadě počínají dobře. Měří-li se prosperita podle výše vkladů ve svépomocných záložnách, tedy baltské Kampeľičky jsou v Torontě nejbohatší. Zdatnost se dá však měřit i jinak.

Ve zvláštním tiskovém prohlášení oznámil minulý týden ministr občanství a přistěhovalectví, Hon. R. Nicholson, že kanadský imigrační úředník se stane členem personálu kanadského velvyslanectví v Tokiu. Tento úředník bude studovat potřebu kanadské imigrační kanceláře, která by přijímala žádosti Japonců o vystěhování do Kanady a udílela jim visa.

Tento důležitý krok je výsledkem diplomatických jednání mezi Kanadou a Japonskem a je to po prvé, co kanadský imigrační úředník bude působit v kterémkoliv japonském městě. Ministr oznámil, že již jmenoval tohoto úředníka. Stal se jím p. Vitus Meilus, který byl až dosud informačním úředníkem kanadského velvyslanectví v Kolíně nad Rýnem.

Pan Vic Meilus přišel do Kanady jako politický uprchlík po II. světové válce, po léta přispíval do lotyšského anti-komunistického listu "Teviskes Žiburī" a byl po dvě období předsedou Federace Lotyšů v Kanadě. Jeho povýšení ve službách federální vlády je úspěchem všech Novokanadanů. Gratulujeme!

tento cíl. Jejich politický náboj míří především na Peking. Moskvě jde o dvě věci. Za prvé, kdyby jižní Vietnam měl být zlomen komunistickou agresí, aby se nestal výhradní sférou Čínského vlivu.

Jeví se to ostatně i z ostrého protestu, kterým Sovětský svaz právě odpověděl na čínskou kritiku policejních zásahů proti čínským demonstrantům v Moskvě. Nikdo nás nebude učit jak bojovat proti imperialismu, říká sovětská nota Peking; je dobře známo, že praktickými zásahy zvyšujeme bezpečnost a ochranu severního Vietnamu. A za druhé, sovětské zbraně v rukou Vietkongu míří také na celkovou snahu Peking strhnout k sobě vůdcovství v komunistické revoluci. Moskvě jde o to, aby v případě úspěchu ve Vietnamu vavřiny nepatřily jen Číně, aby se Peking nestal uznávaným a úspěšným strategem komunistické rozpínatosti a revoluce. Moskva stále ještě doufá, že se jí tak či onak podaří zkonsolidovat její vedoucí pozici v bloku světového komunismu a opět její spojit tmelem sovětské moci.

Ale kam potom míří politický náboj československých zbraní v rukou Vietkongu? Na první pohled se zdá že nikam. Už tím, že jsou z Československa, nemohou posílit čínské cíle na účet Moskvy. Je to snad nejistná a drahá pomoc Hočiminovi, aby získal větší mocenskou základnu a tím

KDYŽ TAK VZPOMÍNÁM

Když tak vzpomínám... ti jsme měli s našim domorodým řidičem, neboť po každé, když se jelo z kopce, vypnul plyn, aby prý šetril benzínem a nechtěl pochopit, že tím ztrácí vládu nad svým vozidlem. Třetí den naší cesty jsme přenocovali o samotě v menším hotelu. Ráno jsem si přivstal, chtěje si prohlédnout okoli a byl jsem překvapen, když jsem na nádvoří viděl gorilu, přivázanou řetězem u statného stromu, která pozorovala okoli a po-jídala banány. Když jsem se ji chtěl přiblížit, přiběhl sluha hotelu a křičel, abych to nečinil, neb opičák je zlý a nebezpečný. Křikl, přilákal sklepníka, jenž se smíchem vysvětlil, že sluha a gorila jsou na válečné noze a tvrdil že gorila je chytrý a vlněné zvíře. Sluha dráždil gorilu, podával ji hrozn banánů a když jej rychle nevzala, udeřil ji banány po hlavě. Posledně však byla gorila rychlejší než sluha, vytrhla mu banány a řádně mu jimi namlátla a teď když se sluha objeví, postaví se opičák ihned do bojovné pozice a cení na něj své mluhtné zuby. Hodil jsem gorile několik banánů, které ihned dovedně oloupala a pojídala.

Další cesta vedla tropickým pralesem. V Dakaru jsme se dívali velkým haldám burských oříšků volně ležících v přístavu a čekajících na naložení. Zde jsme obdivovali bujnou tropickou vegetaci a divili se, že plody kakaoovníků rostou přímo z kmenů a nikoliv z listnatých větví. Když jsme se blížili k Abidjanu, byla silnice již dobře udržována a sjízdná též za tropických deštů. Kdekoliv zastavili, abychom si lépe prohlédli okolí, neprošlo žádné auto, z těch mála, které jsme potkali, aniž by se nás fidě tázal, zda snad něco nepotřebujeme. Abidjan, dnes hlavní město nové republiky Pobřeží Slonoviny, bylo tehdy malým, avšak výstavným městečkem s čilým obchodním ruchem. Mimo nás zajímalo, že francouzská vláda udržovala školy pro domorodce, ve kterých se učili vyrábět vkusné, umělecké předměty z různých druhů tamějšího dříví a též ovšem ze slonoviny. Uběhla již řada let od této naší cesty a vzpomínám tehdejších pracovníků naší skupiny. Pan H. je ředitelem velké německé továrny, pan S. je vedoucím větší obchodní skupiny v Západní Africe a jak slyším již těší, že za dva roky půjde na odpočinek. Těšilo mně, když jsem se dozvěděl, že nynější obchodní organizace v Abidjanu řídí úspěšně jeden z mých bývalých mladých spolupracovníků, na kterého rád vzpomínám.

ý—a

DAJTE SOUDRUŽKA TOHO PANKHARTA PŘEČ

Na oblastnom NV-Nivy, do oddelenia Orgánu starostlivosti o deti, došla matka. Mala dieta v dojčenskom ústave. Keďže chlapcovi už minul rok, bol preložený do detského domova, kde už nie je umiestnený bezplatne.

veľší míru nezávislosti na Pekingu? To by ovšem mohl docílit lépe beze zbraní a tím, že by společně s ostatními zeměmi indochínských oblastí začal v míru hospodářsky spolupracovat. Československo samo jistě nemá v Indochíně specifické, vlastní mocenské zájmy. Nejde o výnosný obchod: Hočimin udržuje severovietnamské hospodářství v chodu jen s největšími obtížemi a za československé zbraně jistě neplatí ničím, co by Československo mohlo potřebovat. Zbývá jediná dosti bizarní alternativa, že československými zbraněmi v rukou Vietkongu pražská vláda usiluje o konsolidaci sovětské moci v mezinárodním komunismu a tudíž je proti sobě. Nejen na obecný národní zájem. Ale přímo na svou pozici vlády, která by za dnešní situace mohla usilovat o větší míru nezávislosti na Moskvě a přece ve Vietnamu jde sama proti sobě. Je to pozoruhodná a nákladná politika absurdnosti.

Matka chce preto (aj pre iné) odstúpiť dieta na adoptovanie. Starý otec skoro každý týždeň príde na NV opýtať sa, či si ho ešte nikto neberie za svoje. "Dajte, súdružka, tohoto pankharta čím skôr preč, aby sme už ne-museli naňho platiť." Poberaj, na dieta 70 korún rodinných prídavkov, ústavu platia 90. Teda z vlastného len 20 korún a aj to im je veľa.

Konečne to išlo tak ďaleko, že matka podpísala prehlásenie, že sa dieta a navždy zrieka a nebude vyhľadávať, kto ho osvojil. Na druhý deň sa dostavil na OSM starý otec. V najlepšej nálade. "Čest práci, súdružka. Prišiel som na oldomáš. Na aký oldomáš? No, za toho chlapca. Veď nám azda ničो dáte? Také pekné dieta sme Vám dali." Oburená opatrovníčka ledva pochytala dych. Keď sa konečne zmohla na slovo, oprávnennými výčitkami vykázala starého z miestnosti, nijako neverdel pochopiť, že so svojou požiadavkou nepochodil. Ešte aj na chodbe nechápavo krútil hlavou: "Ozaj nedostaneme nič za to dieta?" Večerník, 28 februára.

Hledá se: Sl. Emilie Saitcová, poslední bytem ve Vancouveru West, B. C. necht se obrátit na redakci "Nášich Hlasů". Máme pro ni důležitou zprávu.

JAKÉ VLÁDCE VOLILI STAŘÍ AZTEKOVÉ V MEXIKU

V mnohých zemích světa volili lidé presidenty. Je jisté zajímavé, co říkají staré rukopisy o tom, jaké představy měli staří Aztekové o vlastnostech, které má mít vládce "tlatoni", když měl být volen. V tomto chledu mluví florentinský rukopis o hodnotářích, kteří jej volili a jaký měl volený být, takto:

/podle španělského překladu z původního rukopisu v jazyku nahuatl/ "Tak byl ustanoven ve své hodnosti tlatoni, tak jej volili. Scházeli se, svolávali se soudcové, aby jej ustanovili v hodnosti, aby zvolili, kdo by měl být tlatoni.

Rovněž se scházeli první mezi lidem, vůdcové těch, kteří pracují. Válečníci vyššího stupně, hlavní mužové ve vládě, strážci bohů, kněží.

ti všichni se scházeli v hlavním paláci, v místě velení. K tomu účelu se svolávali, aby zvolili toho, kdo by jim vládl.

Dávali ti všichni svůj hlas silnému a statečnému, který nepřecenoval ani svou tvář ani svou hrud, který nebyl hrdopysný, který se neodlával pít, který nebyl příjemcem osob, který neznal prodejnost,

člověku moudrému, který měl výchovu přímou a dobrou, člověku, který umí dávat rozkazy a zná vyslechnout, který zná mít v úctě svůj lid,

kteří je pánem svého obličeje a srdce."

A druhý rukopis Codex Matensis rovněž definuje více ve formě poetické, kdo je dobrý a kdo špatný vládce:

"Tlatoni dává stín, kryje svým stínem, je jako košatá ceiba, ako ahuehuete. Pln statečnosti a autority má slavné jméno a četu, má jméno všech.

Dobrý tlatoni nese svou vážný úkol na bedrech, na svoje plece vzal úkol lidu. On je to, který dává jednotu kdo spojuje. Pracuje jako pán, stará se o blaho lidu. Umí vládnouti, je poslušný.

V jeho stínu, pod jeho ochranou, lid ví, co je žití svého krbu. On předsedá svému národu, on je podporou lidu."

Naproti tomu je ličen špatný vládce v rukopisu takto:

"Tlatoni zvrácený je požíračem lidu, je jako noční přízrak, je ocelot a vlk. Je znám jako země neplodná, jeho obličej je přede všemi domýšlivý. Je hoden opovržení, nic není v něm k vidění. Jeho srdce je choré, jeho tvář zkažená, tvář spálená ohněm. Nahání strach, jakmile se jen ozve, vzbuzuje děs, hledá se jeho smrt."

Tolik staří Aztekové o vlastnostech ideálního panovníka. Jejich představa se jistě neliší od dnešních názorů na osobu volené hlavy státu resp. vládnoucí osoby.

NEJVĚTŠÍ FILTRAČNÍ STANICE NA SVĚTĚ

Chicago nedávno otevřelo novou a největší filtrační stanici světa. Plánovali ji 25 let. Chicagští inženýři postavili pro ni v Michiganském jezeře umělý ostrov o rozloze 20 hektarů. Stanice byla vybudována tak, aby neporušila známé panorama města u jezera. Vypadá spíš jako ústřední kancelář moderní americké průmyslové společnosti, než vodárna. Její stavba trvala třináct let a má stačit zásobovat Chicago čerstvou čistou vodou až do roku 1980. Denně filtruje 70 milionů hektolitřů vody. Stavba umělého ostrova byl složitý problém. Byly postaveny rozsáhlé betonové konstrukce ve vodě, na které se spotřeboval jeden milion kubických metrů písku, statisíce kubických metrů šterku a kamene a sta různých velikostí a celých desítek dřeva. Byla vytvořena kamenná hráz, která chrání stanici před příbojem, který není často o nic menší, než příboj na otevřeném moři.

Voda se převádí daleko od břehů jezera cementovými tunely do šestnácti basenů a do čtyřech na sobě nezávislých filtračních stanic. Tímto systémem se usnadní opravy zařízení a předejde se nebezpečným poruchám.

Chemikálie v šestnácti basenech čistí vodu, nečistota padá ke dnu a televizním přenosem zjišťuje kontrolní kancelář stav směsi vody s chemikáliemi a kontroluje čistotu vody. 96 filtrů z kamenných různých velikostí a písku odstraňuje poslední nečistotu.

Čistá voda se soustřeďuje v резервуáru a sedm čerpacích stnic ji rozvádí do chicagského vodovodního potrubí, které měří asi sedm tisíc kilometrů.

Automatická zařízení ze 700 kontrolních míst informuje kontrolní kancelář o stavu vody a chemikálie a udává přesná data procesu čištění. Třicet zaměstnanců dostává informace z kontrolní kanceláře a podle pokynů na různých místech vodárny regulují průběh čištění vody.

Také ze 40 míst malým potrubím teče voda do kontrolní kanceláře a elektronická počítaďa upravují poměr vody a chemikálií, které vodu čistí. Tato automatická kontrola směsi elektronickým počítačem ušetří Chicago ročně 60 milionů dolarů.

F. C. Štěrbá:

VELIKONOČNÍ STŘEPINY

Kraslice.

Vajíčka a velikonoční překrásné malovaná: zeleně, červeně, žlutě, modře, černě, růžově, modře, růžově i fialově, v pletenou ošátku se skulila.

Ostuhovaná metla hlídá je jako tichý pastýř shluk svých šedobílých oveček.

Krasličky velikonoce pěkně ornamentované: křížkovce, oválné, v linkách, květné, obloučné, kostěné; cipové, v pletenou ošátku se schoulily. Ofábořená šlaháčka s nimi jak topol čnějící nad hej-

VISTA – ÚČTYHDNÁ ORGANIZACE

Mezi novými příležitostmi, které americký hospodářský a sociální vývoj vytváří, jsou i místa pro dobrovolníky organizace VISTA. Začátkem letošního roku vzniklo takových nových míst třináct. Do konce roku jich bude ještě víc. A to přesto, že jde o práci málo placenou. 50 dolarů měsíčně a výlohy na živobytí, a při tom těžkou a odpovědnou. Ale za to práci, která poskytuje obzvláštní uspokojení. VISTA je slovo složené z iniciálék názvu Volunteers in Service to America v překladu Dobrovolníci sloužící Americe. Je to jedna z institucí, které pomáhají v boji za odstranění zbytku chudoby z podnětu jeho vlády.

Mezi prvními třinácti Dobrovolně dokončili zvláštní šestinedělí školení a v těchto dnech zahajují práci, je 66 letý plukovník ve výslužbě James Mawhinney a jeho manželka Cynthia. Strávili většinu svého života v americké armádě a potom si zakoupili domek v městě Alexandrii ve státě Virginia. Ten nyní prodali, nábytek uložili ve skladu a přihlásili se do VISTY. "Žit ve výslužbě," řekla paní Mawhinneyová reportérovi, "je nuda. Začnete lépe hrát golf a dosahujete lepších výsledků v bridgi ale to nestačí. Chtěli jsme raději dělat něco užitečného."

Jinou starší dvojici na pensi, která se přihlásila do VISTY, jsou pan a paní J.E. Holmesovi. Žili v karavaně v obytném přívěsném voze, u kanálu v Taravusu na Floridě. Obytný vůz teď zamkli a auto půjčili příbuzným v Michiganu. Než odešli na pensi byl pan Holmes ředitelem Spring Lakes; jeho manželka tam založila a vedla zvláštní školu pro duševně zaoštalé děti a kromě toho pracovala pro Červený Kříž. Manželé Holmesovi nyní nastupují jako sociální pracovníci v táboře příležitostných zemědělských dělníků v údolí San Joaquina v Kalifornii.

V oblasti péče o duševně zaoštalé pracovala také, dnes 81-letá slečna Elizabeth Myers-Brownová z Kingstonu v Severní Karolině. V posledních letech cestovala po Evropě a v Japonsku, ale omrzelo ji to. Nyní se vrací do svého oboru ve službách VISTY v jedné nemocnici v Nashvillu ve státě Tennessee.

Pan George Cottell z města Fall River ve státě Massachusetts odešel do výslužby dvakrát: nejdříve po 33 letech ve funkci jednatele místní odbočky americké odborové organizace elektrikařů, a potom po pěti letech ve funkci ředitele místního bytového úřadu. "Nechtělo se mi jen flákat a nedělat nic," řekl reportérovi, "a nikdy jsem neměl čas vyhlídnout si nějakého koníčka či zálibu." Pan Cottell se nyní bude starat o rehabilitaci sešlých bytových jednotek v Hartfordu ve státě Connecticut. Chudým rodinám, které se musí přestěhovat, bude v oblasti Hartfordu pomáhat 50ti letý John Henry z Clevelandu, bývalý kapitán amerického námořnictva. "Cizokrajné mě už přestalo bavit," řekl; "svět jsem už poznal a teď bych chtěl poznat Ameriku."

AMERIKA SPORTUJE

Americký průmysl sportovních obleků zjistil, že v Americe 30 milionů fanoušků má ložky a rybaři, dvacet milionů Američanů se věnuje lovu, 32 milionů kouli kuželky, osm milionů hraje v golf a čtyři miliony mladých lyžuje.

A VAŠE PŘEDPLATNÉ DOSUD NEDOŠLO

nem pijících kuřátek.

VELIKONOCE, -doba- VZKRÍŠENÍ, kraslice - MLADÍ!

NAD FARUKOVÝM HROBEM.

"Jaká je tohle divná vojna vpředu já беру zajatce nepříteli, a vzadu on je bere mně" - takto si v dopise manželce postěžoval můj předek polní maršálek, když se za ruské války 1812 ocitl mezi dvěma ruskými armádními sbory on honil Čiagova a Sacken v zá-pěti postupoval za ním.

"Jaká je tohle divná vojna!..." - podobnými slovy by si ve dvacátém století mohli postěžovat zastánci republikánské myšlenky. Vpředu mají jeden úspěch za druhým: v minulých sto letech padla jedna monarchie za druhou. Tento ústavní vývoj už byl naznačen i graficky ve školních atlasech. Po dívejte se na mapu světa před sto lety: celá Evropa mimo Švýcars, celá Afrika mimo osady Buru, celá Asie, celá Austrálie je monarchická; i v Americe vedle ruské Aljašky a britské Kanady trvá samostatné císařství brazilské. Republika státní forma skládala jednu vítězoslávu za druhou. I ta země, kde v dávném pravěku byla monarchie vystupňována do pří slovečně výše, kde nesrovnatelné pyramidy zvětšují tisíciletím mocnost samovládých faraonů, kde od těch dob byzantství císařové, arabští chalífové, turečtí sultáni a kuposledu králové z rodu Mohameda Aliho vládli v pohádkové nádhře, i v samotném Egyptě byla po pětistí letech zrušena monarchická státní forma.

K tomu přispěla ovšem osobnost posledního krále. Ze se z libivého chytrého, obratného - byl takřka čarostřelcem pistolí! - že se, povidám, z oblíbeného mladého krále let třicetých stal otvřel, lehkomyslný zoufalý, nenáviděný a opovržněný vyhnanec let šedesátých nebylo ovšem zcela jeho vlastní vinou. Když mladík nastoupil na trůn, stal se o nápravu nemožných hospodářských poměrů svého hladem a nevzdělaností mroucího lidu a o prosazení právních nároků egyptských na svrchovanost nad Súdánem a suezským průplavem. Souhra parlamentních partajních korupčníků mu znemožnila něco změnit na vnitřních poměrech egyptských; anglické obrněné vozy a pancéřové lodě mu znemožnily prosazení egyptské svrchovanosti a nezávislosti. Angličané to byli, kteří ho záměrně pokořovali a tím první podkopali jeho moc. On sám to byl - neboť chytrosti mu nescházelo, - kdo jim řekl, že budou lito-vat, že budou pozdě bychá honit. Zoufal si tedy, když viděl, že žádných výsledků svého panování nedosáhne, řekl si, že aspoň do dna vyžije všech rozkoší, které mu králování umožní.

Věřuhodně se tvrdí, že automobily úraz, při kterém utrpěl jeho mozek, byl příčinou té zřejmé nepřítelosti, k níž se pak stupňovala jeho bezohlednost a nemravnost. Jeho vášně jistě jevíly všechny příznaky chorobnosti. Tak na příklad nebyl by mu nikdo zavalil sbírání cenných drobností - zesnulá královna anglická, přísovečně vzorná kněžna, sbírala také čínské drahokamové sošky a každý uznal, že si královna může tuto libůstku dovolit. Ale Faruk, když někde na návštěvě viděl hezkou drobnost, prostě ji strčil do kapsy - a podobně nezřízené byly jeho ostatní záliby. Jeho panování se stalo ostudou, vlastní královská rodina ho nenáviděla - a je ne-spravedlivé, že ji Násir nechal za jeho hříchy pykat - : nakonec si znepřátelil vlastní vojsko a to muž mít jediný výsledek, Faruk byl sesazen a ze země vyhoštěn. Ale...

"Jaká je to divná vojna: vzadu nepřítel bere zajatce mně!" Co totiž přišlo na místo zrušené monarchie? Prý republika. Ono se řekne republika! Přišel prezident: to ano, President, totiž důstojník, který jednoho dne oznámil, že je prezidentem. Nikdo ho prezidentem nevolil. Stal se prezidentem, učinil se prezidentem. Tak a nejinak Farukův předek se stal panovníkem; tak a nejinak se před pětistý lety důstojníci Mameluků jeden po druhém - kterého nástupce zavraždil - stávali sultány. Ale

plukovník Násir se stal prezidentem. Proč ne sultánem? Proč prezidentem? Imu, patrně proto, že měl v úmyslu se nechat volit. To tedy ano, volen byl.

Volen byl nedávno: pro něho se vyslovilo 99 celých, 99 setin procenta. V celé zemi se vyslovilo, nemýlí-li se, padesát voličů... pro jiného kandidáta? Nesmysl: přece není jiného kandidáta nežli pan prezident. Pan prezident jednoho dne oznámí, že bude prezidentem zvolen - a bude zvolen. Tak je to. V Egyptě - nejen tam. Před sto lety jistě měli Češi chytrého novináře a ten veršoval takhle:

"Jenom car, samovláda a takové sloty potvrzují věčně věků jak juchtové boty."

Zdá se, že ten básník měl ducha věsteckého. Rozhledněte se po světě. Vidíme všude republiky, za jisté; ale... Vezměte republiku San Domingo. Tam měli presidenta, který něco pro zemi udělal: stavěl továrny, stavěl silnice, stavěl školy. Potom se zbláznil: přestal stavět školy, stavěl pomníky sám sobě, nazval se generalisimem - nad tuším 20.000 vojáky. Zavraždili ho, zavedli demokratickou republiku: a aby byla ještě demokratičtější, svěřili vládu výboru třem občanům, tedy kolektivní vládě. A co se stalo? Nežli byste řekl "švec", jeden z těch vejborů sesadil druhé, dneska je prozatím hlavou státu a příště prý bude zvolen prezidentem. Otázka: mnoho-li bude mít protikandidátů?

Asi tolik, co náš pan Novotný. Ten neměl protikandidáta žádného - čemuž se nepodivíte, když víte, že v minulých letech bylo plno lidí uvězněno pro záporný poměr vůči tomuto pánovi. Toto vězení má šice tu výhodu, že není považováno za trest nýbrž za převýchovu; ale protože se dospělý lid dem nechce výchovy a tím méně výchovy při nucené práci, nedivte se jestli se nepřihlásil jako kandidát proti jmenovanému.

Nutno po správně přiznat, že Československá Socialistická republika je "zemský ráj to na pohled" ve srovnání s Ghanou. Tam nese president titul spásitele - čehož u nás není, my jsme proti kultu osobnosti - a má-li kdo vůči němu záporný poměr, může být tělesně trestán. Totiž smí být tělesně trestán, podle páne Nkrumova zákona; jinde jistě platí, co o bi-ti zatčených říká dobrý voják Švejk: "Ono se to nesmí, ale může." Tak je tomu na příklad tuším v republice indonéské, která má tu hezkou zvláštnost, že tam Národní shromáždění má funkci pouze poradní. President se může zás tupeň lidu na jejich rady a přání ptát, ale smí dělat co chce. A to co on chce, je mimo jiné účinná válka proti sousedům, kteří mu stěbla křížem nepoložili. Vzhledem k zamyšlené válce má pan Sukarno maršálskou uniformu a na ni tři tuety řádových stužek. To je tedy president v zemi, kde ještě před dvaceti lety panovali pod holandským protektorátem sultánové, před nimiž se uctívo po dání plížili po čtyřech. Ti se také nemuseli řídit žádným Národním shromážděním.

Není žádný rozdíl mezi těmito republikánými a monarchickými státy? To záleží na tom, s jakou monarchií je srovnáváte. Rozdíl vůči zbylým monarchiím evropským je ovšem znamenitý. Královna Juliána nemůže dát zmrskat poddaného, který má záporný poměr. Královna Alžběta je povinna se řídit podle vůle Národního shromáždění. Král belgický by při lidovém hlasování nedostal 99 procent hlasů - jeho otec jich dostal jenom 57 a musel se vzdát trůnu. Ale vůči starým africkým a asijským monarchiím nedávných dob je podoba veliká.

Jenomže počet monarchických států se stále zmenšuje. Přibývá proto států republikánských? Zdá se, že republikáni ztrácejí to, co jinde získávají. "Jaká to divná vojna!" Karel Schwarzenberg

FRANCÚZI V BOJOCH SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO POVSTANIA

V hornom údolí Váhu na Zvonici pri Strečnej sa vypína zo žulovej slovenskej pôdy vysoký pomník k oblohe vesmíru. Z trojstupňového podstavca, obloženého spíským travertínom vstupuje 9 metrov vysoký pylon. Na jeho čelnej strane je v kamennom kvádri, ktorý váži 130 metr. centov, vytesaný akademickým sochárom Šnopkom relief podľa modelu vyliatého zo sádry. Na zadnej strane pylonu sú nápisy francúzsky a slovensky. Pomník bol postavený v roku 1955 a odhalený bol československou vládou v prítomnosti viacerých francúzskej delegácie, vedenej ministrom bývalých bojovníkov Tunguy Prigentom.

Čo vlastne pripomína tento pomník s francúzskym nápisom a s francúzskymi menami uprostred slovenských hor okoloúdcim návestníkom súčasných i budúcich generácií?

Bolo to práve pred 20 rokmi. Paríž bol už oslobodený. Ale vojna pokračovala na všetkých frontoch západnej a východnej Európy. Demokratické sily na Slovensku, ktoré zostali verné čsl. štátnej myšlienke, pripravovali tajne s komunistami celonárodné povstanie na deň, kedy sa dalo rátať na priamy pomocný zásah sovietskych armád. Súčasne v tichých horách, najmä navrhov okolo Banskej Bystrice, sa tvorili skupiny partizánov, parašutovaných štvrtým ukrajinským frontom. K týmto partizánskym skupinám sa pripojovali aj miestni protinacistickí bojovníci, ktorým sa predtým nepodarilo pripojiť k jednotkám bojujúcim v zahraničí. Pripojovali sa k nim aj zajatci rozličných národností, ktorým sa podarilo uniknúť z nemeckých zajateckých, alebo koncentračných táborov v Nemecku, Rakúsku a v Maďarsku.

Úlohou partizánskych skupín bola predovšetkým záškodnícka činnosť v zázemí nepriateľa, vyhadzovanie mostov, tunelov a vlakov. 26. augusta 1944 jedna partizánska skupina zastavila v Turčianskom Sv. Martine vlak z Bukurešti, vyviedla z neho asi 30 vysokých nacistických dôstojníkov s generálom Ottom do miestnych kasární a tam ich zastrelila. Tento husársky kusok partizánov urýchlil predčasné vyhlásenie slovenského národného povstania na 29. augusta 1944 v Banskej Bystrici, kde veliteľ povstania miestnej posádky patrili k organizátorom povstania.

Niekoľko vedúcich predstaviteľov demokratických síl a komunistov tvorilo na podklade predchádzajúcej dohody Slovenskú národnú radu, ktorá sa vyhlásila za najvyšší orgán zákonodárnej a vládnej moci na Slovensku až do obnovenia Československej republiky. Proklamáciu vyslal Slobodný slovenský vysielač v Banskej Bystrici. V ten istý deň vtrhli na Slovensko 4 nemecké divízie, ku ktorým sa neskoršie mu-

seli pripojiť tri ďalšie.

Povstanci mali asi 50.000 mužov v zbrani. Počet partizánov sa odhadoval na 15.000 mužov. Ale ich lahká výzbroj nebola porovnateľná sa ťažkou výzbrojou nemeckých divízií. Na najväčšie prekáženie sklamanie, Moskva neposkytla povstalcovi na Slovensku účinnú pomoc napriek tomu, že sovietske armády už vtedy operovali v pomernej blízkosti na severe a na juhovýchode. Po dvojmesačnom urputnom odopere povstanie bolo potlačené a povstanci sa ťiahlí do hor, aby tam pokračovali v guerilových bojoch cez tvrdé zimné mesiace.

Po boku partizánov a povstalcov hrdinsky bojovali aj mnohí francúzski bojovníci. Boli to väčšinou pravidelní francúzski vojáci, ktorí sa dostali do nemeckého zajatia a ktorí po úniku zo zajateckých, koncentračných alebo pracovných táborov v Nemecku, v Rakúsku a v Maďarsku potiaľky prešli na územie Slovenska aby tam pokračovali znovu v boji proti nepriateľovi.

Na Slovensku sa postupne skupili na vojenskú jednotku, ktorá zpočiatku mala 30 mužov, ale na koniec vzrástla až na 160 mužov. Jej veliteľom bol poručík Georges de Lannurien, menovaný neskoršie kapitanom. Po vypuknutí slovenského národného povstania táto francúzska jednotka zasahovala veľmi aktívne do bojov v rámci partizánskej brigády generála Štefánika, ktorej veliteľom bol Veličko.

Zprávy o hrdinských bojoch Francúzov na pôde Slovenska sa dostali až do Paríža. Generál de Gaulle, vtedy predseda dočasnej francúzskej vlády, citoval ich statočnosť v armádnom rozkaze. Jednotka francúzskych bojovníkov bola ešte počas bojov na Slovensku zaradená do sväzku francúzskej armády.

V bojoch za slobodu proti spoločnému nepriateľovi padlo na Slovensku asi 60 francúzskych bojovníkov. Pochovaní boli povodne na rozličných miestach, hlavne v Priekope, na vojenskom cintoríne vo Vrútkach a v Turčianskom sv. Martine. Telesné pozostatky troch boli neskoršie prenesené do ich rodnú francúzsku zem. Dňa 12. augusta 1956 boli telesné pozostatky ďalších 24 francúzskych vojakov padlých v bojoch Slovenského národného povstania uložené do dvoch hřobov pod pomníkom na kopci Zvonica pri Strečnej.

Jeden z francúzskych aktívnych účastníkov na bojoch Slovenského národného povstania, poručík René Picard, učiteľ v civilnom povolani vydal svoje spomienky v knihe pod názvom: "L'Ennemi retrouvé". Kniha bola preložená aj do slovenčiny. Každému, kto sa bližšie zaujíma o hrdinskou epopeju francúzskych bojovníkov v Slovenskom národnom povstaní, knihu vrelo doporučujeme.

F. C. Štěrba:

O ČEKÁNÍ

- Priteli Josefu A. -

Kdybych byl natolik vědoucím, věda, kdo vynalezl čekání, s chutí bych si na něho za rohem počkal, prostě svým čekacím vynálezem mne oloupl o čas, peníze, trpělivost a vůbec mne dojal až k slzám bezmocné zlosti k bezmocnému vzdoru. Při tom všem nenechal mi ani komfortní čekárny, ba co tím, ani pohodlné čekadlo, jaké bývalo u nás v mezipatrech činžovních domů.

V tropickém a subtropickém zeměpisném pásmu, tam, kde se říká namísto pane "señor", udělat si z čekání, počkání, vyčkávání a čekací lhůty, doby a z termínu hotovou vědu. Ono zlopostné "Ligea Usted Mañana"! - Přijďte pane zítra! -, používané s tvrdošíjnou oblibou všemi řemeslníky, počinaje krejčími, obuvníky, správčími, hodináři, zámečníky, klempíři a vůbec všemi odrudami zaměstnání oborů i syndikátů, stalo se metlou na zákazník. Slibi svatošvatě při všech svatých známých i neznámých, že práce bude určité zítra hotová, můžete se pryč spolehout, ale za půl hodiny již neví, co slíbil a strašně se diví, že práci druhý den chcete, přesně podle slibu. Prostě, bez čekání se nedostane nic, ani za předraženou cenu, nejede se nikam a nic se na tom nezmění nespokojenost toho, kdo něco žádá, něco chce koupit, anebo někam se chce rychle dostat. Tak namátkou si vzpomínám na zemřelého Tomáše Batu, ten by zde zešedivěl nejdříve za týden.

Již ráno brzy za tmy čeká se ve frontě na autobus - po zdejšímu omnibus - . Čeká se, protože žádný vůz nepřijíždí. Cestujících mnoho autobusů málo. Čeká se ve frontě na poštovní známky k nalepení na dopis. Po konečném dosažení touženého očekávaných známek, se přejde nuceně do druhé fronty na recepce.

V poledne čeká se v jídelně v řadě na oběd. Když se podaří vstoupit do jídelny, čeká se v sedě - jaká to vymoženosť! -, na jídlo, protože na stole jsou jen talíře s příbory. Po obědě se čeká na kávu, protože dříve uvařená "právě byla dopita".

Čeká se proto jako na smilovnu Boží na sobotu a neděli. Ale i v neděli jsou fronty, snad jen ještě větší, delší a času chytivější.

V biografu na vstupenky, pak na vstup do sálu, na kopané, u pokladny zoologické zahrady, prostě všude, kam se jen vrátíte. Lidé je přemnoho a obsluha bídná, mizerná, nebo žádná.

Nová doba vás prostě mocí mermoto tlačí do stáda, které je hnáno kýmsi kamsi. Ale vy nechte čekat, nechte být bezhlavou ovci, nechte šlapat v prachu, bez výhledu nahoru. Chcete jít sám a kam se vám zlíbí. Nechte bečet bé-bé-bé, jak neviditelní stádníci pobíží, ale chcete mečet mé-mé-mééé! V tom okamžiku se stáváte rebelem, nespokojencem a obtížným cizincem, který chce určovat, nařizovat a vůbec zavádět nové mravy. Vždyť 98,9 desetin procenta všech ovcí je spokojeno, jen vy ne! Z toho si ovšem nic neděláme, protože nespokojenost je naším národním odkazem

a ssáli jsme ji z prsů našich matek. Být spokojen, to by nebyl ani jak se patří Čech.

V zimě čekáme v Čechách na zdravé jaro, z jara pak, které bývá prškové, na řízné léto. V parném létě čeká se zase na smírlivý chladivý podzim. Ten však s jeho plískanicemi, větry a čvachtanicemi, vzbuzuje v nás naději na zimní bílo kolem dokola, na Vánoce, dárky, Silvestra a Nový rok. A tak to jde do kolečka do kola, jako váleček na kolovrátku.

My v tropech čekáme opět ve stínu, protože na slunci šplhá se teploměr - snad vedroměr tady - na 35 - 40. stup. C. a nechce slézt dolů ani za noc. V baru - výčepu - restauraci, čekáme na mizerné pivo, protože palčivá žízeň nechce počkat. Po vypití děravé sklenice čeká se na číšníka, aby se nevyšlo z čekací manýry, aby zinkasoval útratu. Při tom si stále opakujeme slova velkého Bedřicha Viléma, který razil heslo: Lerne leiden ohne zu klagen!, anebo bratrské: Trp, kozáče, budeš atamanem, či: Co se člověk natrápí, nežli se stane svatým! To jen tak pro povzbuzení.

Latino-amerikanci, původu italského, španělského, či portugalského, vynášeli pro toto staré čekání konejšivé slovíčko "Paciencia", které má nabalsamovat nespokojenost, rozjitrnost a které znamená strpení, poshování, atd., atd. Ale buďte trpělivým, když již jste ztratil 2-3 hodiny od rána čekáním. To, aby člověk byl hajným, který na čekání na posedu čeká na srnce, daňka, či jinou vysokou.

Další potěchou je slůvko "mañana" - zítra, které je opředené legendami, písněmi a gloriolou. Je to odpověď na nedodržené sliby, zrušená čestná slova, na vše to, co mělo být uděláno a nebylo, protože... Na všechno je čas, protože proč to dělat, dnes, když se to může udělat zítra? To zítra je tak sloních rozměrů, že někdy se protáhne na týden, jindy na měsíc. Říkají, výmluvně, že to dělá klima, podnebí, horko, řídká krev, ale to jenom tehdy, když se jedná o kratší přihraní karet, však obratem ruky se prsty rozežrají do virtuosní rychlosti, při kopané nohy do nebývalé běhavosti a při jídle na cizí účet, čelísti, jazyk i krk jsou nadprůměrně činné, pohyblivé a neúnavné. Inu lidská slabost, řekneme.

Jedině, na co se čekat nikdy ne musí, jsou daně, dávky, poplatky, taxi, potvrzenky, inkaso a vůbec příjem peněz. V notářství, advokátní či lékařské kanceláři, v pokladnách, platebních, výběrných případů vám, že jste mičudou, kterou si podávají výběrčí od jednoho okénka ke druhému. O překot razítkují potvrzenky, nalepí celé série kolků městských, státních i federálních, podpisují šmahem vše, co jim k podpisu předloží - do zaplacení výkonu ovšem - vybírají, inkasují, počítají úroky z prodlení, při počítání peněz nikdy se nezmýlí ke škodě své, ale vždy ke škodě plátce, platíče, či ke škodě kontribuinta.

Vím, že již čekáte na konec tohoto čekacího povídání. Na shledanou v nové frontě zítra, maňana, maňana!

Jarní "special"
od 291.- dolarů
(Loď tam a zpět)

AIR & OCEAN TRAVEL CENTRE LTD.

1 ADELAIDE ST. E.,
(roh Yonge St.)
TORONTO
EM 3-8888 (4 linky)
KAREL BUZEK,
Notář.

NOVÉ OTEVŘEN

KRAJANSKÝ OBCHOD AUGUSTA MEAT AND FOOD MARKET

444 QUEEN STREET W.
TORONTO
TELEFON : 364-7565

Výsek všeho druhu masa první jakosti. Starokrajová výroba pražských uzenin. Moravské uzené. Slovenské a moravské klobásky. Výborné domácí jaterničky. Naše specialita: pražské párky a taliánky.

ZBOŽÍ DOVEZEME VÁM
DO DOMU ZDARMA
Joe Vlasák, jun. vedoucí.

VESKERÉ OPRAVY

chesterfieldů a čalouněného
nábytku provede Vám

PAVEL ČERNÝ

ROZPOČTY ZDARMA
Volejte po 5 hod. večer
537-5592

VÝROKY

Winston Churchill: "We don't increase our own security by throwing little nations to the wolves".

President Theodore Roosevelt: "We Americans have many problems to solve, many threatening evils to fight and many deeds to do. If - as we hope and believe - we have the wisdom, the strength the courage, and the virtue to do them, we must face facts as they are. We must not surrender ourselves to a foolish optimism nor succumb to a timid ignoble pessimism. Our nation is the one among all nations on earth which holds in its hands the fate of the coming years. - I believe firmly that we shall succeed".

Thomas Paine: "These are the times that try men's souls. The summer soldier and the sunshine patriot will, in this crisis, shrink from the service of their country; but he that stands in now, deserves the love and thanks of man and woman. Tyranny, like hell, is not easily conquered".

EVROPSKÁ LÉKARNA

poslíd

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

Z HAMILTONU

Rodina krajana Waltra Ledera, majitele velkoobchodu ovocem a zeleninou, byla postižena ztrátou otce, který zemřel náhle srdeční mrtvicí 1. dubna. Narozen v květnu 1912 v Hoštec v Tachova, přišel do Kanady v r. 1947. Byl ohleduplným manželem a otcem dvou dětí. Čest jeho památce.

Lednové číslo orgánu Svobodných odborářů v exilu "Labour in Exile" přineslo přehledný článek o dějinách odborů v Československu od října 1918 po dnešní dobu. Autory článku byli: Arno Hais a Z. Šuda.

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídky očí
Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita
Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

VÝNOŠNÉ ULOŽENÍ

PENĚŽNÍCH ÚSPOR

DOMY obytné a obchodní

TOVARNÍ OBJEKTY pronajaté

S. REDINA Real Estate

723 DOVERCOURT RD., TORONTO 4.
LE 6-7898

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD

296. Queen St. W. - Toronto 2B, Ont. EM 2-3226

LETADLEM TORONTO - PRAHA A ZPĚT

NA 21 DNI

\$ 479.30

Připravujete se na cestu do Evropy a nebo do Československa. Obstaráme Vám visa a vstupenky na všechny významné podniky v ČSSR a v celé Evropě.

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí veškerý Plumbing

Heating, opravy a nové

práce, pod firmou

QUALITY PLUMBING & HEATING

COMPANY

Volejte LE 3-8396

PROCK INSURANCE AGENCY

14 Conrad Avenue

Toronto 4

Tel. 537 - 2631

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

LETADLEM MIAMI pouze \$154.00

" MEXICO " \$199.00

Zavolejte neb navštivte Mrs. L. VESELY

VESELY & GREBEN TRAVEL AGENCY

360 Bathurst St.

Toronto 2B

Tel. EM. 3 - 4366